

Бухгалтерський облік, аналіз і аудит

УДК 657.471:621

Бондаренко Тетяна Юріївна

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування

Криворізький економічний інститут

Київського національного економічного університету

імені Вадима Гетьмана

Бондаренко Татьяна Юрьевна

кандидат экономических наук, доцент кафедры учета и налогообложения

Криворожский экономический институт

Киевского национального экономического университета

имени Вадима Гетьмана

Bondarenko Tetiana

PhD, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation

Kryvyi Rih Institute of Economics of the

Vadym Hetman Kyiv National Economic University

**ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ОБЛІКУ ВИТРАТ
ПРИМЕНЕНИЕ СОВРЕМЕННЫХ МЕТОДОВ УЧЕТА ЗАТРАТ
APPLICATION OF MODERN ACCOUNTING METHODS**

***Анотація.** У статті зазначено, що в ринкових умовах ефективність управління підприємством, в значній мірі, залежить від повноти та якості інформаційного забезпечення та підготовки персоналу. Різні умови і цілі діяльності підприємств зумовили появу та розвиток великої кількості комбінацій методів обчислення витрат у рамках однієї класифікаційної форми. Методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції залежать від ряду об’єктивних факторів. Але в сучасних умовах українським підприємствам слід більше використовувати*

ціну готової продукції в якості інструменту управління його собівартості, відмовитись від затратного методу ціноутворення. Визначено основні проблеми при впровадженні таким систем як: ФВА, «ABC-метод», «Target Costing», «Kaizen Costing», «Кост-кліринг», «CVP-аналіз», «Just in time», «Бенчмаркінг».

Ключові слова: *витрати, методи обліку витрат, управління.*

Аннотація. *В статье определено, что в рыночных условиях эффективность управления предприятием, в значительной мере, зависит от полноты и качества информационного обеспечения и подготовки персонала. Разные условия и цели деятельности предприятий обусловили появление и развитие большого количества комбинаций методов исчисления затрат в пределах одной классификационной формы. Методы учета затрат и калькулирования себестоимости продукции зависят от ряда объективных факторов. Но в современных условиях украинским предприятиям необходимо больше использовать цену готовой продукции в качестве инструмента управления его себестоимостью, отказавшись от затратного метода ценообразования. Определено основные проблемы внедрения таким систем как: ФВА, «ABC-метод», «Target Costing», «Kaizen Costing», «Кост-клиринг», «CVP-анализ», «Just in time», «Бенчмаркинг».*

Ключевые слова: *затраты, методы учета затрат, управление.*

Summary. *The article states that in the market conditions, the efficiency of enterprise management, to a large extent, depends on the completeness and quality of information provision and personnel training. Different conditions and objectives of the enterprises led to the emergence and development of a large number of combinations of methods for calculating costs within the framework of one classification form. Methods of accounting for costs and*

calculating the cost of production depend on a number of objective factors. But in modern terms the Ukrainian enterprises it follows anymore to use the cost of the prepared products in quality the instrument of management of his prime price, to give up the expense method of pricing. Certainly basic problems at inculcated such the systems as: FVA, «ABC-method», «Target Costing», «Kaizen Costing», «Kost-clearing», «CVP-analysis», «Just of in time», «Benchmarking».

Key words: *costs, cost accounting methods, management.*

Постановка проблеми. В сучасних економічних умовах ефективність управління в значній мірі залежить від повноти та якості інформаційного забезпечення, а також рівня кваліфікації управлінського персоналу. Враховуючи вид економічної діяльності підприємства, особливості виробничого і технологічного процесу, структуру управління та інші організаційні моменти, визначаються методи обліку витрат на виробництво продукції та калькулювання її собівартості. Існує думка, що всі сучасні методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції можна розділити на дві групи: традиційні і запозичені.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що немає єдиного підходу до класифікації методів обліку витрат. При цьому простежується нечітке розмежування методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. У підходах вчених існують відмінності: одні ототожнюють методи обліку витрат і калькулювання, інші – в якості конкретного порядку розрахунку собівартості продукції розглядають методи калькулювання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження особливостей та недоліків сучасних методів обліку витрат, обґрунтування доцільності використання таких методів обліку витрат, як ФВА, «ABC-метод», «Target Costing», «Kaizen Costing», «Кост-кліринг»,

«CVP-аналіз», «Just in time», «Бенчмаркінг».

Виклад основного матеріалу. Практика організації управлінського обліку в економічно розвинених країнах передбачає різні варіанти класифікації методів обліку витрат залежно від кінцевої мети, структури виробництва та управління. Споживачі внутрішньої інформації визначають такий метод обліку витрат, який їм потрібен для забезпечення інформацією проблеми, що вирішується.

Давидюк Т.В. виділяє такі сучасні методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг): за повнотою включення витрат до собівартості – продукції («директ-костинг», «абзорпшен-костинг»); за цільовим зниженням витрат («таргет-костинг», «кайзер-костинг», «стандарт-костинг», система «точно в строк», стратегічне управління витратами); з метою безперервного удосконалення витрат – (функціональний облік – метод ABC, система управління менеджментом, бенчмаркінг – еталонне порівняння) [1, с. 10-11]. Автор зазначає, що такі методи калькулювання як, директ-костинг та стандарт-кост запропоновані до застосування чинним законодавством, чим встановлюється орієнтир на прогресивні методи калькулювання, але відсутні практичні методики їх застосування.

Іваницька Т.Є. особливу увагу пропонує приділити сучасним методам управління витратами: «точно в строк», таргет-костинг, кайзен-костинг, бенчмаркінг, TQM, стратегічного обліку витрат або «за стадіями життєвого циклу», але зауважує на відсутність галузевих положень щодо їх застосування [2, с. 130-131].

Звертаючись до практики зарубіжних країн, Линник О.І. виділяє системи управління витратами: «ABC-метод», «Target Costing», «Kaizen Costing», «Кост-кліринг», «CVP-аналіз», «Just in time», ФВА, «Бенчмаркінг» витрат та інші. Погодимося з автором, що застосування будь-якого одного методу обліку та управління витратами в ізоляції від

інших процесів на підприємстві не може бути достатньо ефективним, а використання комплексного методу зможе більш повно врахувати всі витрати, виявити відхилення та встановити відповідальних осіб [3, с. 376-378].

Слід погодитися з тим, що кожен з зазначених методів має переваги та недоліки, які виділяють автори. Так, основною проблемою таких методів як: «таргет-костинг», «кайзер-костинг», система управління менеджментом, бенчмаркінг є їх належність до інструментів планування прибутку і неможливість слугувати інструментом для визначення собівартості продукції (робіт, послуг). Ще одним недоліком бенчмаркінгу є труднощі, пов'язані з отриманням оперативної та об'єктивної інформації для проведення аналізу та впровадження удосконалень.

Недоліком кост-клірингу є значна жорсткість, бо він передбачає зменшення витрат на заробітну плату і скорочення персоналу; використання його час від часу або лише у окремих підрозділах підприємства не дасть очікуваних результатів.

Недоліками методу «CVP-аналіз» є поділ витрат підприємства на змінні, які лінійно залежать від обсягу продукції, і постійні, які від нього не залежать, що на практиці зробити досить складно. Проблемою є те, що при розподілі витрат на умовно-постійні та умовно-змінні виходять із ряду припущень, основними з яких є: на поведінку витрат впливає лише обсяг виробництва при незмінних якості сировини, технології тощо; структура та асортимент продукції, що виробляється залишаються незмінними, або є припущення, що випускається один умовний вид продукції; у межах так званого релевантного діапазону постійні витрати залишаються незмінними, а між умовно-змінними витратами та обсягом виробництва існує лінійна (чи будь-яка інша) залежність. Інакше кажучи, зв'язок «витрати – обсяг» у практичній фінансово-господарській діяльності далеко не абсолютний.

Основними причинами недостатнього впровадження ФВА в практикує проблеми організаційного, методологічного характеру і психологічний бар'єр. Потрібний єдиний підхід до проведення ФВА та мотиваційні заходи персоналу.

TQM є системою управління, заснованою на виробництві якісних з точки зору замовника продукції та послуг. Вважається, що TQM спрямований на планомірне досягнення стратегічної мети організації через безперервне поліпшення роботи. До недоліків пропонують віднести: зосередження підприємства на ефективності виробництва продукції та покращенні її якості заважає створенню інноваційної продукції; TQM може викликати надмірні витрати впродовж виробництва та знизити творчий потенціал організації; висока вартість програми тотального управління якістю, а також тривалий період її впровадження; TQM концентрується на завданні стандартизації, щоб гарантувати послідовність, тим самим відкидає креативність та нові ідеї, які можуть покращити продуктивність; впровадження TQM на підприємстві вимагає екстенсивної підготовки персоналу, тому впродовж початкового навчального періоду продуктивність може знизитися.

Застосування системи «Just in time» може призвести до високих початкових інвестицій та витрат на реалізацію, збільшення транспортних витрат, додаткових витрат на розвантаження запасів, залежності від поставок та ін.

Дослідження методів обліку витрат показало, що на практиці вкрай рідко кожен із названих методів і підходів впроваджується у чистому вигляді. Різні цілі, переслідувані підприємствами, та особливості їх господарської діяльності зумовили появу великої кількості комбінацій базових методів обчислення витрат у рамках однієї класифікаційної форми.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших

розвідок у даному напрямі. Застосування зарубіжних методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) у вітчизняній практиці вимагає докорінних змін традиційних підходів до калькулювання, перегляду поглядів на його значення в управлінні діяльністю компанії. Вітчизняним компаніям варто відмовитись від затратного методу ціноутворення, використовувати ціну готової продукції в якості інструменту управління його собівартості і підвищення його конкурентоздатності.

Література

1. Давидюк Т.В. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції у вітчизняних нормативних актах: напрями удосконалення [Електронний ресурс] / Т.В. Давидюк // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2016. – № 1 (23). – С. 6-13. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n1.html>
2. Іваницька Т.Є. Аналіз методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції будівельних підприємств [Електронний ресурс] / Т.Є. Іваницька // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. Науковий журнал. – 2016. – № 1 (01). – С. 129-134. – Режим доступу до журн.: http://easterneurope-ebm.in.ua/journal/1_2016/22.pdf
3. Линник О.І. Сучасна вітчизняна та зарубіжна практика калькулювання собівартості продукції, обліку та управління виробничими витратами підприємства [Електронний ресурс] / О.І. Линник // Економіка і суспільство. Науковий журнал. – 2016. – № 6. – С. 373-378. – Режим доступу до журн.: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/6_ukr/64.pdf

References

1. Davydiuk T.V. Metody obliku vytrat i kalkuliuvannia sobivartosti

produksii u vitchyznianskykh normatyvnykh aktakh: napriamy udoskonalennia [Elektronnyi resurs] / T.V. Davydiuk // Ekonomika: realii chasu. Naukovyi zhurnal. – 2016. – № 1 (23). – S. 6-13. – Rezhym dostupu do zhurn.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n1.html>

2. Ivanytska T.Ie. Analiz metodiv obliku vytrat i kalkuliuvannia sobivartosti produktsii budivelnykh pidpriemstv [Elektronnyi resurs] / T.Ie. Ivanytska // Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia. Naukovyi zhurnal. – 2016. – № 1 (01). – S. 129-134. – Rezhym dostupu do zhurn.: http://easterneurope-ebm.in.ua/journal/1_2016/22.pdf
3. Lynnyk O.I. Suchasna vitchyzniana ta zarubizhna praktyka kalkuliuvannia sobivartosti produktsii, obliku ta upravlinnia vyrobnychymy vytratamy pidpriemstva [Elektronnyi resurs] / O.I. Lynnyk // Ekonomika i suspilstvo. Naukovyi zhurnal. – 2016. – № 6. – S. 373-378. – Rezhym dostupu do zhurn.: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/6_ukr/64.pdf